

Historisk-filosofiske Meddelelser
udgivet af
Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
Bind **37**, no. 1

Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. **37**, no. 1 (1957)

TROLD KAN TÆMMES
(THE TAMING OF A SHREW)

AF

PAUL V. RUBOW

København 1957
i kommission hos Ejnar Munksgaard

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB udgiver følgende publikationsrækker:

THE ROYAL DANISH ACADEMY OF SCIENCES AND LETTERS issues the following series of publications:

	<i>Bibliographical Abbreviation</i>
Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) <i>(Annual in Danish)</i>	Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°)	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Skrifter (4°) <i>(History, Philology, Philosophy, Archeology, Art History)</i>	Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°)	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Skrifter (4°) <i>(Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology)</i>	Mat. Fys. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Meddelelser (8°)	Biol. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Skrifter (4°) <i>(Botany, Zoology, General Biology)</i>	Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

Selskabets sekretariat og postadresse: Dantes Plads 5, København V.

The address of the secretariate of the Academy is:

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab,
Dantes Plads 5, København V, Denmark.*

Selskabets kommissionær: EJNAR MUNKSGAARD'S Forlag, Nørregade 6, København K.

The publications are sold by the agent of the Academy:

EJNAR MUNKSGAARD, Publishers,
6 Nørregade, København K, Denmark.

Historisk-filosofiske Meddelelser
udgivet af
Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
Bind **37**, no. 1

Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. **37**, no. 1 (1957)

TROLD KAN TÆMMES
(THE TAMING OF A SHREW)

AF

PAUL V. RUBOW

København 1957
i kommission hos Ejnar Munksgaard

INDHOLD

	Side
I. Overlevering og Ægthed	3
II. Det gamle Spil («A Shrew»)	12
III. Mulige og virkelige Stykker af Kyd.....	18
IV. Kommentar til <i>A Shrew</i>	20

I. OVERLEVERING OG ÆGTHED

Det Stykke vi nu kalder *Trold kan tæmmes*, har ikke længe båret dette Navn. I den illustrerede Udgave af GEORG BRANDES' *W. Shakespeare* findes det første Gang brugt i et literaturhistorisk Skrift. Brandes havde laant Titelen fra en Opførelse paa Dagmartheatret i dette Aarhundredes Begyndelse. Den første Udgave af hans Shakespeare-Bog havde den neppe af ham selv dannede Titel *Arrigtrold*. Den ældste danske Oversættelse, ved EDV. LEMBCKE (1872) kalder det meget flovt for *Den arrige Kvinde, som blev tam*, og dog var Oversættelsen god, og Lembcke en sand Digter. HAGBERGS svenske Oversættelse kaldte den *Så tuktas en argbigga*, hvorfra G. Brandes muligt har sin »Arrigtrold«.

Men ogsaa paa Engelsk kan Stykket have haft flere Titler. Det før-shakespeareske Drama, som udkom i Aaret 1594, hed paa Titelbladet *The Taming of A Shrew*, og det var indskrevet under denne Titel i Boghandler-Registret, beholdt ogsaa denne Benævnelse i de to følgende Udgaver fra Shakespeares Levetid. Men i Folioen af hans Værker 1623 hedder Komedien, saaledes som den forelaa i en omarbejdet og forskønnet Skikkelse, *The Taming of The Shrew*. Forskerne kalder de to Redaktioner for *A Shrew* og *The Shrew*, for at markere, hvad de taler om. Det er muligvis praktisk. Men Flere af disse Lærde taler, som om denne Ændring af Navnet virkelig har en Slags dybere Mening. Det skulde maaske være en Slags Kodesprog, hvorved den nye Forfatter, der dog var noget mer end en Bearbejder, gav sig til Kende. Dette er nu ret utænkeligt. Ændringen, som ikke er heldig, er neppe andet end en Forvanskning. Den skyldes vel en Dittografi, en Fejlskrivning af den som har lavet Theater-Plakaten; den er bleven hængende paa Omslaget af Manuskriptet, som ikke behøver at

skyldes Shakespeare selv. Han var jo længst død og borte, da hans samlede dramatiske Arbejder ved HEMINGE og CONDELL saa Lyset. Der blev ikke betalt Licens for Stykket til Lauget, dengang det store Samlerværk blev forelagt til Patentering. For Forfatter- eller Udgiver-Retten betydede en saadan Forandring Ingen-ting. Ogsaa *King John* og *Henry VI* Del 2—3 slap for Tiltale.

Men Skuespillet har maaske haft andre Titler. Litteratur-Historikeren MERES udgav i 1598 en lille sammenlignende antik og moderne Poetik og Litterær-Historie under den kunstige Titel *Palladis Tamia*, d. e. omtrent »Æsthetiske Smuler«; heri nævner han med Berømmelse sex Tragedier og sex Komedier af W. Shakespeare. Blandt de tragiske Arbejder figurerer en *King Richard*, som kan være to forskellige Ting, blandt de komiske en *Love's Labours Won*, som ogsaa kan udlægges paa forskellig Maade. Det er vel ikke et ellers ukendt Værk af Mesteren. Mange af hans Lystspil kunde bære denne Overskrift; jeg erindrer om, hvor tilfældigt og efter vore Begreber uheldigt næsten alle hans Arbejder er benævnt; Karakterløshed og Tomhed er fremherskende; smart men ikke paafaldende Theater-Reklame har Ansvarret. Titelen passer, i det Mindste efter vore Ideer, allerbedst paa *All's well that ends well* (»Kongens Læge«). Men det er ikke sikkert dette Skuespil var skrevet i 1598; og det er jo heller ikke paa nogen Maade givet, at Digteren ventede med at give denne Titel, indtil han havde et belejligt Skuespil at pynte med den. VALD. ØSTERBERG mente det drejede sig om *Twelfth Night, or what you will*, men ogsaa denne Komædie kan være senere end 1598. Enkelte har ment, at det netop drejede sig om *Trold kan tæmmes*; specielt har EDGAR I. FRIPP (i hans posthumt udgivne *Shakespeare Man and Artist* I 397) med Finhed henpeget paa Verset Nr. 23 i fjerde Akts femte Scene:

Petruchio, go thy ways; the field is won,

som jo kunde indeholde en Allusion til Stykkets Navn.

Den shakespeareiske Farce har sent gjort Lykke i Danmark. I Georg Brandes' berømte Værk om Digteren nævnes det to Gange, og begge Gange næsten en passant. Det stemte ikke med hans høje Forestillinger om den gudbenaadede Skjald, var en blot Underholdning, savnede de rigtige Komædiens himmelske Lyrik og Tragediernes Pathos. Det hæderkronede Stykkes Succès

i dette Aarhundrede skyldes den kyndige Instruktion, som har vidst at trække de eminent dramatiske Egenskaber ud af Texten. Dramaet kan i Mangt og Meget minde os om Holbergs Komedier, navnlig vel *Den Stundesløse*. Det er naturligvis en Farce, men ikke blot »boisterous«, som EDWARD DOWDEN skriver. Det har en udmærket klar Logik og i hver Akt en rask stigende Handling. Det er en ejendommelig Lov for Farcer, at de skal kulminere lige til sidst, mens finere Skuespil naar deres Højdepunkt lidt over Midten. Dette Stykkes Højde ligger i den fortræffelige Tirade, hvormed Heltinden, helt omvendt til ægteskabelig Lydighed, sætter sin genstridige Søster i Rette. Repliken er rigtig nok laant fra det gamle Skuespil, men Linie for Linie omarbejdet, og paa en brillant Maade, endda den tidligere Redaktion ikke er banal.

Men ved Siden af den raske Hovedhandling er der en Sidehandling, som Tidsalderen yndede dem. Den virker som en sød og indtagende Klavermusik, et Akkompagnement, om man vil, der dæmper Farcens Tummel. Med Urette, synes mig, forkaster især de engelske Litteraturhistorikere denne Del af Stykket. Den er dog lovende og skælmsk, og bidrager til at krydre Stemningen.

Endnu har Komedien et tredie Element. Det er den morsomme Ramme-Historie om *Drømmeren*, som vaagner op og indbilder sig at deltage i en Komedie, der spilles med ham. Det er et Motiv, som kendes fra *1001 Nat*, og som var meget yndet i Middelalderens Novelle-Litteratur. Det kendes i dansk og norsk Litteratur navnlig fra HOLBERGS *Jeppe paa Bjerget*. Dog er *Sly* (»Snu«) i det ældre Drama ikke meget mere end en Tilskuer til Handlingen. I Shakespeares Stykke er Rammen i Begyndelsen lagt bredt an, men efter Indledningen taber Digteren — eller hans Trup — helt Interessen for denne Indfatning; *Sly* falder bort; og selve den Opvaagnen man har Ret til at vente sig ved Slutningen, er bleven borte eller har troligt nok aldrig existeret. Sagens har Komedien i sin nye Skikkelse ikke været spillet af Shakespeares Trup med dette morsomme Jeppe-Motiv. Nuomstunder, vel ogsaa tidligere, spilles i England gerne en kontamineret Text, idet *Slys* Repliker og Slutningen fra *A Shrew* er overførte til Shakespeares Komedie. I Lembekes danske Oversættelse er ogsaa Slutningen tilføjet for at give det Hele Afrunding og en Slags højere Mening.

Tilstedeværelsen af det ruinerede, afbrudte Rameværk i

Folioen 1623 er muligt et Kendetegn paa at Komedien er trykt efter Shakespeares eget Manuskript, der i saa Fald har været en *Kladde*. — Stykket blev senere trykt i smaa Theater-Udgaver efter Folio-Udgaven 1623, men dækkedes mod ny Licens af det gamle Drama, hvis Titelblad ansaas for fyldestgørende.

Imod Stykkets Overlevering er der rejst en ganske livlig *Ægthedskritik*. Saaledes maa Kritiken kaldes, for saa vidt som den anfægter Shakespeares Arbejde, der aldrig i Samtid eller den nærmere Eftertid har været tilskrevet Andre. For det ældre Skrifts Vedkommende maa man nærmest tale om *Attributions*-Kritik, da det er udkommet uden Forfatternavn. Hertil maa man ogsaa regne de Gisninger, der er fremsat om Forholdet mellem de to Arbejder, *A Shrew* og *The Shrew*.

Uagtet Forholdet mellem de to Værker skulde synes os indlysende, idet Shakespeares er skrevet i en rask og elegantflydende og sikker Stil, vel ikke uden et Præg af Rutine, mens den anden Redaktion er mere usikker og famlende og i den første engelske Scenes Manér, saa har der dog været Hypoteser om, at *A Shrew* skulde være en senere Bearbejdelse af Shakespeares Text. En Mr. HICKSON gav i *Notes and Queries* I 194, 227, 345 den Opfattelse Udtryk, at *A Shrew* var en Efterligning af Shakespeares Stykke. Den er senere bleven behandlet næsten med Æmhed af Udgiverne af *The New Shakespeare*, SIR ARTHUR QUILLER COUCH og Professor JOHN DOVER WILSON. Man maa for at faa en Slags Mening i denne Lære tænke sig at Lord Pembrokes Trup har solgt Manuskriptet til *The Shrew* til en anden Trup, da deres egen blev opløst. Paa samme Maade mener andre Lærde, at de solgte Manuskriptet til 2.—3. Del af *Henrik den Sjette* (»*The Contention*«). Senere skulde Skuespillerne have fortrudt Salget og skrevet disse Stykker sammen efter Hovedet. Men Resultaterne er da blevet uens: *Henrik den Sjette* blev i deres Redaktion vistnok meget mislykket, men den sigter dog imod samme Text som den der er gengivet i Folioen, hvis Vers man oftest uden Møje kan genkende. Derimod følges de to *Shrew*'er i det hele meget net Scene for Scene, i Hovedhandlingen, egentlig ogsaa i den meget udbyggede Sidehandling; i enkelte Repliker, især i Katharinas lange Tirade ogsaa Vers for Vers, men rigtignok kun efter Indholdet, thi de to Redaktioner har kun faa Linier tilfælles. Det er sjældent, Skuespillere har saa slet Hukommelse? og hvorfor svigter den

fuldstændig her, men ikke i *Henrik VI*? Det kunde kun være »intentionally«. Men i saa Fald maatte de gode Skuespillere, eller hvem Meddelerne nu var, have bevaret en Afskrift af *The Shrew*; ellers maatte Reminiscenser være uundgaaelige. *A Shrew* indeholder desuden talløse Allusioner til ældre engelsk Dramatik, navnlig til Kit Marlowe, og disse vidner snarest om Samtidighed; Marlowe døde 1593. Men alt dette er i *The Shrew* som fejlet væk med en Kost. Bearbejdelsen har heldigt undgaaet den første Affattelses forældede Træk, ogsaa den tyndere Stil og Versifikation.

Ikke mindre mistrøstelige end saadanne Ombytte-Hypotheser er *Tre-Text-Theorierne*, som har flere Repræsentanter i den rige Litteratur om vort Stykke. Hvor der kun er overleveret een Text af et Arbejde, er Forskerne oftest (ikke altid!) noget tilbøjelige til at konstruere For-Stadier ud af deres egne Hoveder. Men foreligger der to Texter, er det en smal Sag at konstruere en *tredie* eller endnu flere. Herved betænker man lidet, at en saadan Text, der lanceres til Forklaring og Begrundelse af nogle Griller hos Forskeren, vil have vanskeligt ved at finde en Plads i Virkelighedens Verden. De Egenskaber, hvormed man udstyrer den, er faa og tilfældige. Dukker nu pludselig, som det kan hændes, et saadant mærkværdigt Mellemlid op ved et Fund eller ved et Under, skal det nok vise sig at indeholde alle mulige Skatte, kun ikke de Læsemaader, Forskerne havde ventet sig. En imaginær eller konstrueret Text er et Misfoster, som den uheldige Op-havsmand maa nære med sit Hjernesvind.

Af denne Type er den usandsynlige Forklaring af Forholdet mellem de to Skuespil, som er givet af Professor C. H. HERFORD i *The Eversley Shakespeare* II 6 ff. Mr. Herford tænker sig mellem »the old play« og *The Shrew* et »intermediate play«, hvorom der aldeles ingen Vidnesbyrd findes. Det skal forklare de formentlige Svagheder i en Række Scener — mere end Halvdelen — som paa Grund af deres ringe æsthetiske Kvalitet maatte være af en anden, rettere tredje Digter. Heri er Herford enig med et Flertal af Udgivere, at den raske Farce for de fleste Sceners Vedkommende maa være af en anden end Shakespeare: de er ikke dybe og skønne nok. Om det første Stykke, *A Shrew*, er der for saa vidt da slet ikke Tale i denne og lignende Behandlinger. Tilhængerne af saadanne Anskuelse er forholdsvis, om end ikke helt enige om hvilke Optrin der er ægte shakespeareiske; derimod er de af gode

Grunde raadville m. H. t. hvilken Digter de skal tildele »Mellemsykket«, idet jo allerede Forlegenheden om *A Shrew* er meget stor.

Det er især »the underplot«, Prof. Herford finder uværdig Shakespeare, og som paa den anden Side afviger ret meget fra Sidehandlingen i *A Shrew*. Imidlertid betegner den et saa betydeligt Fremskridt fra det saakaldte gamle Stykke, at man vel tør skrive det paa vor Digers Konto. — Dog ogsaa Hovedhandlingen molesteres stærkt af Herford. Denne mener, at Shakespeare »felt no very serious interest in the subject«. Men bortset fra at hans Interesse i den lystige Komædie naturligt nok ikke var »alvorlig«, synes hans Interesse at have været levende nok, da *The Shrew* er rigt paa Elementer, som driver Handlingen stærkt fremad. De Afsnit, Mr. Herford tildeler Shakespeare, er II. 1. 169—326, III.2 (undt. Vers 130—150), IV. 1. 3—5, V. 2 (undt. de sidste 8 Linier). — Det er ogsaa Afsnit, som tager sig godt ud, ved Læsningen især, men det er uretfærdigt at gøre dem ansvarlige for de andres Forkastelse. Endnu mere urimeligt er det for disses Skyld at oprette et særligt Mellemspil af ukendt Proveniens. Man kunde opnaa det samme, utrolige Resultat ved at give Shakespeare en Medarbejder, en Udvej som da ogsaa de fleste Forskere er gaact.

Til Tre-Kilde-Hypothesen hælder ogsaa den fortræffelige victorianske Litteraturhistoriker ADOLPHUS WARD i hans ypperlige Bog *English Dramatic Literature* II 93: »In it we seem to have a play re-cast by Shakespeare from another . . . which had itself been adopted by an imitator of Marlowe *from a yet earlier production*. To a work of so composite an origin it seems accordingly useless to apply tests appropriately used in connection with plays, or parts of plays, undoubtedly, or at least very probably, written by Shakspeare alone«.

En anden Form for Trekilde-Theorien præsenteredes af den senere bekendte P. ALEXANDER, som især har arbejdet med *Henry the Sixth*, dens Udgaver og Opførelser, altsaa med ganske samtidigt Stof og helt samtidige Problemer. I *Times Literary Supplement*, Hjemsted for saa mange Letsindigheder, Sept. 16, 1926, indrykkede han et Forslag, som var mindre originalt end han anede. Han tager sit Udgangspunkt i Udgaven af *A Shrew*

fra 1594, den skyldes en Bogtrykker PETER SHORT. Samme Aar havde, som omtalt, Skuespil-Grossererens HENSLOWE set et Stykke af det Navn opført af The Lord Chamberlain's Trup, formentlig allerede da *Shakespeares* Selskab, paa Newington Butts. »Short's quarto was not the play Henslowe saw, but a corrupt and degraded version, fudged by actors of Lord Pembroke's Company«. Til denne Opfattelse hælder i og for sig Mange; men det er ikke let at begribe, hvad denne lemlæstede Redaktion af det gamle Stykke skal gavne for.

Ægtheds- og Integritets-Kritiken har, som det allerede vil ses, anfægtet alle Faser og Opfattelser af Traditionen.

Vi citerer her blandt flere Behandlinger F. G. FLEAY's *Shakespeare Manual*, 1878, 175 ff., hvis Meninger mere eller mindre gentages af Nutidens Kommentatorer. De vigtigste Argumenter imod Ægtheden af Folio-Udgavens Text og Shakespeares Forfatterskab er følgende:

1° Stykket (*A Shrew* eller *The Shrew*, ligemeget) optræder ikke i Litteraturhistorikeren MERES's førømtalte Liste fra 1598 over 6 Tragedier og 6 Komedier af Shakespeare.

Svar: Meres vil ikke give en fuldstændig Fortegnelse over Shakespeares Stykker. Det giver han aldrig af andre Forfattere, han citerer. 6 + 6 antyder desuden en vis Symmetri. Endelig kan Komedien være identisk med det førbenævnte *Love's Labours Won*. Shakespeare havde i 1598, da Meres' Skrift kom, sagtens skrevet 18 Stykker.

2° »This is the only instance of a play with an Induction, so as to form a play within a play, in all Shakespeare's work; and this Induction is most clumsily managed: there is no provision for getting Sly off the stage. Shakespeare could never have been guilty of this blunder, especially as the old play, *The Taming of a Shrew*, winds up satisfactorily in this respect.«

Svar: Et Skuespil med »Induktion« er ikke nogen almindelig Ting i det 16.—17. Aarhundredes engelske Litteratur. Der er ca. 600 Stykker overleverede, og af dem har vel neppe en halv Snes en »Induktion«. Efter Fleay's Bevisførelse maatte alle disse Dramer være skrevne af »Andre«, da man neppe har mere end eet af hver sin Forfatter! Yderligere er Stykket jo en Genfor-

tælling, og Shakespeare har ladet Ramme-Værket falde paa Halvvejen. Endelig ynder Shakespeare i høj Grad »a play within a play«, som i *A Midsummer Night's Dream*, *Hamlet* og *The Tempest*. — Fleay har glemt, at *The Shrew* er en Bearbejdelse.

3° »There is no other comedy of Shakespeare's, except the *Merry Wives*, in which there is not a Duke and King.« — Meget sandt, men allerede *De lystige Koner i Windsor* bryder Regelen. Det har noget Latterligt at et Stykke skulde forkastes som Shakespeares af den pudsige Grund. Ogsaa her gælder det, at der foreligger en Bearbejdelse.

4° »As Hazlitt [den ældre Wm. Hazlitt] remarks: This is almost the one of Shakespeare's comedies, which has a regular plot and a downright moral.« — Svar: Shakespeare følger sine Kilder. Hans Komedier har som oftest a regular plot, hvad der nu kan menes dermed. *The Shrew's* Intrige er ret indviklet? Stykket er ikke moralsk men snarere umoralsk, hvad Tyskerne kalder en Schwank til Forhaanelse af Kvindekønnet. Fleay, som var Gejstlig, har antagelig læst Farcen med alt for kyske Øjne.

5° »This play was made a special object of ridicule by Fletcher in his *Woman's Prize, or the Tamer Tamed*; the date of this latter play is uncertain, but it lays between 1616 and 1621 . . . Now, would Fletcher have chosen for ridicule a work by his friend, whom he admired and respected?« — Svar: Stykket gør ikke Nar af Shakespeare, men vender op og ned paa hans Komedie, idet den fordum drabelige Helt kommer under Tøflen. Det er der jo ikke noget Ondt i.

6° Stykket indeholder en Del ametriske Vers, der vel kan rettes ved rimelig Konjunktur. Andre metriske Kuriosa er fremhævede af Fleay; men ethvert Stykke af Shakespeare har sine Særegenheder, hvilket ikke forhindrer ham i stort set at holde Trop med sine Samtidige i de 20—25 Aar han virker.

7° Sproglige Træk, som menes at være ushakespearske, anføres. E. Ex. ordet *Gentleman*, der forekommer 7 Gange, saaledes: II. 1. 47: I am a gent'man from Verona, Sir.

Fleay maa have glemt, at Shakespeare har skrevet et Stykke *The Two Gentlemen of Verona*.

Ligeledes finder Fleay, at Digteren anbringer Klassiker-Citater paa en anden Maade i dette Stykke end i andre. Saaledes hedder det I. 1. 173:

I saw sweet beauty in her face,
Such as the daughter of Agenor had,
That made great Iove to humble him.

Mens det f. Ex. i *Merchant of Venice* III. 2. 244 hedder:

We are the Jasons, we have won the fleece.

Anden Forskel mellem disse Citater kan man dog ikke se, end at de ikke er identiske.

Tilbage af disse og mange andre Indvendinger af den ærværdige Fleay bliver dog et Indtryk af at Arrigtrold-Dramaet er mere tørt og fattigt i Sproget end hans andre Stykker. Men Fleay betænkte aldrig, at Shakespeares Skuespil var bestemte for Theatret, og at *Trold kan tæmmes* er endog meget rigt paa *lazzi*, kraftig fysisk Ageren, som ikke vinder ved et meget billedrigt og kontemplativt sprogligt Akkompagnement. Han har i sin Bedømmelse af Farcen om den arrige Kvinde især set bort fra Ligheden med *Tvillingerne* og med *De to Herrer fra Verona*.

En stadig Strøm af anti-shakespearesk Menings-Tilkendegivelse kan følges gennem den umaadelige Litteratur, saa snart *Den arrige Kvinde* nævnes. Endnu Sir EDMUND CHAMBERS' saa ofte omtalte Bog giver Digteren en Medarbejder, uagtet Chambers i al Almindelighed plejer at afvise den Slags Folk fra sin Omtale af hvert enkelt af Digterens Værker. I Virkeligheden optræder disse Medarbejdere kun som Udflugts-Hypotheser. De bruges til at klare denne og hin Vanskelighed, men enhver Karakteristik af deres Ejendommelighed fattes. Man tør vel for *The Shrew's* Vedkommende paastaa, at det hører til de mest homogene Dramer i sproglig og stilistisk Henseende. Det gælder om dette som om de øvrige Dramer af anfægtet Enhed, at de Medarbejdere man giver ham, enten benævnte eller ubenævnte, er forskellige for hvert Stykke, udrustede med ganske forskellige Egenskaber, og kun brugbare for tilfældet. — En især uheldig Udvej er HICKSONS og *The New Shakespeares* Forsøg paa at opfatte den ældre Redaktion, *A Shrew*, som en daarlig Opskrift af *The Shrew*, og at forbinde dem ved et Mellemlid. Thi *A Shrew* er, som vi skal se, kendelig et ældre Stykke, og aldeles intet Makværk, som de daarlige Opskrifter af andre Skuespil maa kaldes. I saadanne Udgaver flyder der altid Levninger af den oprinde-

lige Ordlyd omkring, ubehjælpsomme Synonymer og velmente Surrogater, mens *A Shrew* fra Ende til anden byder paa en vel udformet og mere alderdommelig Text.

II. DET GAMLE SPIL («*A SHREW*»)

Dersom den yngre *Shrew* har været haardt anfægtet, trods Traditionen og Evidensen, saa har til Gengæld det ældre Stykke haft en smuk Presse i Eftertiden. Uanset at intet Menneske i Dr. Elizabeths Dage har mistænkt det for at være af Shakespeares, har senere Aarhundreders Autoriteter udtalt sig snart i Favør af den store Digter som Ene-Forfatter, snart i Retning af et Medarbejderskab fra første Færd.

For Shakespeares Forfatterskab talte først ALEXANDER POPE, den engelske Klassicismes Stormester (i hans Udgave 1725), senere den tyske Romantiks Hoved, LUDWIG TIECK (f. Ex. i hans Oversættelse af *Shakespeares Werke* Udg. 1840, VII 271). Tieck udtaler sig med Begrundelse: »Dieses Lustspiel muss fast um zwanzig Jahre älter und ohngefähr 1589, 90 geschrieben seyn. Wenn man die auffallende Aehnlichkeit der Sprache und des Verses mit dem ältern *King John*, so wie mit dem *Lochrine*, ja selbst mit der ersten Ausgabe der Bürgerkriege bemerkt, so wird der Kenner, der Shakspeare in allen seinen Eigenthümlichkeiten und nicht bloss obenhin kennt, vielleicht wenig Bedenken finden, das alte Lustspiel für eine hastige Jugend-Arbeit des Dichters zu halten.« Tieck mener altsaa at Stykket er fra omtr. Shakespeares Debutaar, mens *The Shrew* skulde være fra hans Banes Slutning. Ogsaa COURTHOPE i hans beundringsværdige *History of English Poetry* IV 471 f. Iøvrigt har Marlowe, Kyd og Greene, mer eller mindre i Samarbejde med Shakespeare, været udlagte som skyldige.

Imod Shakespeares Forfatterskab taler dog den afgørende Omstændighed, at han ikke kan være Ophav til begge Stykker. Dertil er den stilistiske Omarbejdelse for radikal. Kun *tolv* (12) Linier er nogenlunde uskadte overtagne fra *A Shrew* (især IV. 3. 171—73, V. 2. 114 og 130—1). De to Stykker kan ikke være adskilte ved noget langt Aaremaal. Det er neppe tænkeligt, at *A Shrew* kan være fra 1589! Det har 17 Procent af »double endings«,

Ellevestavelser, et Tal der allerede er ret højt for Aaret 1593, desuden mange »run-on lines«, Enjambementer, er alt i alt vel for modent i Sproget til at kunne sættes til 1589, har ogsaa Allusioner til Stykker af et senere Datum. *The Shrew* har 19 Procent Ellevestavelser, men kan vel til Nød være fra 1594; *ellers er det ikke det Drama der blev spillet af Shakespeares Trup* i Newington Butts 1594. Om et Drama ældre end 1594 kan der under ingen Omstændigheder være Tale i *The Shrews* Tilfælde. — W. Shakespeare skulde altsaa have omarbejdet et kun lidet ældre Stykke: dette *kan altsaa* ikke være hans eget. En videre Diskussion af dette Problem anser jeg for orkesløs. Det ældre, betragtelig ringere Drama er af en Samtidig.

Og iblandt de Samtidige har MARLOWE altid haft Forspringet i denne Komadies Litterærhistorie: »Marlowe har skrevet det gamle Stykke.« Eller dog været dets Hovedforfatter! Marlowe har ogsaa skrevet det nye Stykke, eller været Medarbejder paa det. FLEAY hævdede i sin før citerede *Manual* S. 186, at *A Shrew* var »written by Shakespeare and Marlowe in conjunction for Lord Pembroke's company, Shakespeare writing the prose scenes and Marlowe the verse«. Senere, i sin *Life of Shakespeare*, tilskrev han KYD Hovedparten af Stykket, men mente dog ogsaa at GREENE kunde have en anstændig Part deri. DUGDALE SYKES fraskrev i sin lille inciterende Bog »The Authorship of *The Taming of a Shrew*« (1920) Shakespeare Prosa-Scenerne. Disse tillagde han paa løse Kriterier Samuel Rowley, i hvem allerede POPE havde set en Medarbejder paa Shakespeares Ungdoms-Stykker.

Dugdale Sykes' Argumenter er navnlig følgende:

Ordet *souns!* (Guds Vunder o. lign., alm. hos Falstaff) forekommer hyppigt i Prosaen, ligesaa i *The Famous Victories of Henry V* (efter Kvart-Udgaven 1598). — Men her forekommer ogsaa *marry* og *come* som Udraabsord.

Vendingerne *I warrant you* og *as passeth* er ligeledes hyppige i begge Stykker. — Disse er ganske karakterløse, findes alle Vegne, f. Ex. *Arden of Feversham* 812.

Udbruddet *O brave!* findes i begge Stykker. — Og overalt, maa man tilføje, f. Ex. *Rare Triumphs* S. 232, *Mucedorus* 5. 1. 114.

Verbet *to course* i Bet. »to beat, to thrash« forekommer i begge Stykker. — Dette er faktisk sjældent og er den bedste »clue«.

Udtrykket »Let me alone with (him)« findes i begge Stykker.

— Men det forekommer i *Arden of Feversham* 1142, 1745, 2236, og dette Stykke er af Thomas Kyd, som jo netop er en af Kandidaterne til Forfatterskabet.

Dugdale Sykes sammenligner fra Forspillet til *A Shrew*:

By the mass, I think I am a lord indeed med *Famous Victories* S. 165 i Morleys Udgave (= B iv verso):

Mass, thou saist true, thou art indeed.

Dog Udtrykket »thou sayst true« eller »truth« o. lign. forekommer meget hyppigt, se f. Ex. *Lochrine* 3. 3. 19, *Orlando* 3. 2, 167, *Soliman and Perseda* 880.

Udtrykket »I pray you sir, who am I« findes i begge Stykker*. — Ogsaa i *Wily beguiled* 473 og 1579; men Vendingen er sjelden.

Dugdale Sykes anser ogsaa de senere Tilføjelser til Marlowes *Dr. Faustus* for Værk af samme Haand. Men en Række af hans Exempler — de fleste — findes andensteds: »you had best« som han har forsét sig paa, findes saaledes *Arden* 1674.

Ogsaa i Versene finder han en Lighed, II, 1:

And see you come no more into this place,

Lest that I clap the fiddle on my face,

noget Lignende findes i *Famous Victories*, men ogsaa i det gamle Spil om *Richard III*, S. 58 og 145.

Det er tyndt, men ikke helt umuligt. Samme Rowley har skrevet en Komedie, *When You See Me You Know Me, or The Famous Chronicle History of King Henry the Eighth*, signeret Arbejde, og kan have skrevet den ældre *Henry V*. Han hørte til Overleverne af den forulykkede Folkescene fra Tiden før 1587. Trods Alt er han tænkelig som Medarbejder paa *A Shrew*. Dugdale Sykes har paavist 9 (ni) Laan fra Kyd til Stykket *Wily beguiled*, som muligt er af Rowley, men der er mindst halvfems! *Wily beguiled* er ogsaa af Nogle mistænkt for at være Kyds Arbejde, men var for svagt dertil. Har de to Herrer dog været Medarbejdere?

Vi vender tilbage til MARLOWE.

J. M. ROBERTSON har i sin *Shakespeare Canon* i Almindelighed den Tendens at fraskrive W. Shakespeare hans tidligste Arbejder og tildele Marlowe dem. I anden Del af dette tunge Værk S. 134—43 lader han ogsaa Marlowe være Forfatter af *A Shrew*,

* Ogsaa i Shr. Epil. 9: »am not I a lord?« overset af D. Sykes.

omend paa Basis af et ældre Stykke i *Prosa*. Han hælder saaledes til Tre-Kilde-Hypothesen. Mod sin Sædvane meddeler han her ingen Paralleler (skønt saadanne findes) men hefter sig især ved Prof. WALTER RALEGHS kendte Bog (i Serien *English Men of Letters*) hvor Shakespeare gavmildt tildeles baade *A Shrew* og *The Shrew*. Derimod finder han Ligheder mellem *A Shrew* og *Comedy of Errors*, som ligeledes skal være af Marlowe, navnlig med Henvisning til Versifikationen. Men *A Shrew* og *Errors* kan ikke have samme Forfatter. *Errors'* aandrige og sirlige Stil, ypperlige Komposition og varme, menneskelige Følelser, er bundumarlowske, Motiv-Rigdommen peger tydeligt imod Shakespeare, om hvis Forfatterskab Udgiverne af dette Stykke — hans gamle Spillekammerater — ogsaa maa have vidst Besked. — Jeg veed heller ikke om Versifikationen i *A Shrew* paa nogen Maade kan kaldes Marlowe værdig, fraset et Par beaandede Repliker.

Bort fra Marlowe peger imidlertid paa en afgørende Maade netop de marloweske Citater og Allusioner i Stykket. Disse er i et knapt, men meget afgørende Udvalg blevet samlet i F. S. BOAS' Udgave af *A Shrew* fra 1908. De er mere eller mindre udførligt behandlede i den Kommentar, som udgør Slutningen af nærværende Skrift. Det skulde være umuligt at tilskrive Marlowe et Arbejde, hvori hans Stil og Manér parodieres saa grumt og næsten ordret som her. Der er Ingenting, der tyder paa, at Marlowe nogensinde har været Parodist. Han var en benaadet, buldrende og klangrig Versifikator og Deklamator, aldrig i Bekneb for flotte Vers, men at han skulde afskrive sine egne for at gør Nar af dem, det er utroligt. Og i Virkeligheden er Parodien gennemgaaende — Stykket har ingen anden Stil end den studentikostlystige; specielt er Kærligheds-Scenerne komisk fordrejede.

Ikke desto mindre forsvares Marlowes Forfatterskab i Indledningen til Dover Wilsons Udgave af QUILLER COUCH (S. XXII f.) »To the more seriously minded this suggestion may appear incredible. But to those acquainted with stage-folk and their ways there is nothing incredible about it. Marlowe's was a mocking spirit; and one can, without any grave stretch of belief, imagine that after a thundering success with *Tamburlaine* he (and maybe some kindred spirits) would have exploited its success by »gaying« his own bombast. As a theatrical, and commercial, hit the intrusion, upon a heathside pot-house, of a master of hounds who,

to the amazement of his hunt, suddenly breaks into grandiose lines upon the 'Shadow of the Night longing to view Orion's drizzling looks', might well have tickled ears that remembered them in high tropic setting.« — Dette turde være pure Nonsens. Marlowe var ikke Parodist, og han vilde være den sidste til at parodiere den tragiske Stil han selv havde skabt.

Men der var en Parodist mellem det nye Theaters Digtere, og en som netop havde et godt Øje til Marlowe, nemlig R. GREENE. Om Greenes Novelle *Menaphon* betragtet som Marlowe-Parodi henviser jeg til mit Skrift *Shakespeare og hans Samtidige* S. 99 ff. Nuvel, *A Shrew* er i Henseende til Stilen netop en *Menaphon*, Metoden er den samme, kun grovere, idet den direkte Afskrivning er foretrukket i nogle og tyve Repliker for den dulgte Forvrængning. Shakespeares Parodier i *Henrik IV* og *V* og *Hamlet* er helt frie.

Selvfølgelig har Greene været udpeget som Forfatter til *A Shrew* af mere end een Forsker, først vel MALONE, senere mere indgaaende, omend diletantisk, CHARLES KNIGHT, især i hans store Kvartudgave (*The Standard Edition of the Pictorial Shakspeare*) *Comedies*, I 266 ff. Charles Knight lagde ingen Vægt paa Overensstemmelserne med Marlowe, og blev derfor stærkt kritiseret, især fra amerikansk Side, fordi han havde beskyldt Greene for at være Plagiator. Dette var dog ikke bogstavelig Tilfældet, men hvilken Forfatter man nu end giver *A Shrew*, saa citerer han dog Marlowe »en halv Snes Gange«, som det troskyldigt hed sig, i Virkeligheden altsaa oftere. Charles Knight citerer to Steder fra *Orlando furioso*, som er synligt plagierede i *A Shrew*, det ene paa Vers og det andet i Prosa; *Orlando* tillægges af en Samtidig og vist af alle Nutidige Greene. Endvidere sammenstiller han to Tirader fra *Alphonsus of Aragon*, paa Vers, med synligt parodiske Citater af *A Shrew*. *Alphonsus Ar.* bærer i Originalen Greenes Navn paa Titelbladet. Knight hævdede imidlertid at hans Opfattelse af Greene som Forfatter ikke væsentlig hvilede paa »a comparison of detached passages«, men paa et Helheds-Indtryk. Tillige paastod han, at Greene »possessed the readiest pen of all his contemporaries« og sikkert havde skrevet flere end de sex Stykker, der er overleverede til os. — Der er dog intet Bevis for at han havde den raskeste Pen. Hans dramatiske Forfatterskab strækker sig fra ca. 1588 til knap nok 1592, da han afsvor Scenen, blev Puritaner — og døde. Han kunde givetvis

have parodieret Marlowe i dramatisk Form, som han havde gjort det i novellistisk. GRANT WHITE overtog til en vis Grad Knights Hypothese, men gav ham Marlowe og »possibly« Shakespeare til Medarbejdere, se hans bekendte Udgave, Boston, IV (1855) 391, men har tydeligt ingen Overbevisning om dette Dramas Oprindelse. Hans Opfattelse deltes af mange, og har vel endnu sine Tilhængere. Den afvises meget bestemt i BOAS' førnævnte Udgave fra 1908. Ganske afgørende vidner imod denne Opfattelse Greenes flydende og yndefulde Stil, som egentlig skulde udelukke en mere udførlig Diskussion. — Endnu mere urimelig er Tanken om PEELE som Greenes Medarbejder. Peele skrev velklingende og korrekte Vers og er let at kende paa sit mythologiske, noget tomme Billedsprog. Man tør hverken tilkende ham den *vis comica* eller den talentfulde Komposition, der udmærker *A Shrew*, ejheller dets usikre Sprog og Stil. Det er egentlig Malone, som har hittet paa denne Ide, som en Støtte til hans oprindelige Tanke om Greene som Eneforfatter.

Malone havde imidlertid et tredje Forslag til en Medforfatter eller Eneforfatter. Han havde laant det fra THOMAS FARMER, der i sin berømte Bog om Shakespeares »learning«, dybt i det attende Aarhundrede, udkastede nogle Flyvetanker i Retning af litterære Attributioner. Farmer holdt paa THOMAS KYD. — Der er nu heller ikke flere tilbage, dersom vi ikke vil gætte paa en Dilettant som LODGE, der i Reglen kun tages i Betragtning ved helt fortvivlede Attributioner, og hvis Sprog og Stil er gammeldags-stive. En *ubenævnt og ukendt* Forfatter, som man af og til tager sin Tilflugt til ved vanskelige Attributioner, kan neppe kaldes andet end en Umyndigheds-Indsigelse. Fælles for de ukendte Størrelser fra Tiden 1587—94 er egentlig kun negative Bestemmelser, de er og bliver kun Udflugter. — Vanskeligheden ved at operere med Kyd er hans prunkløse og uselvstændige Stil og uoriginale, skematiske Versifikation. Heri ligner han rigtignok Forfatteren til *A Shrew*, men det er ikke meget af et Bevis. Derimod var han en stor og glimrende dramatisk Kompositor. Han benyttede i *Den spanske Tragedie* Theatret paa Theatret, vel ogsaa i det nu tabte *Hamlet*-Drama. Hans Karakterer er fast definerede, Replikskiftet ypperligt. Han boede sammen med Marlowe og skrev ved samme Bord som han. I Modsætning til det nye engelske Theaters øvrige Grundlæggere, hvis da ikke Shakespeare var iblandt dem, var

han ikke universitets-uddannet. Hans Fortid er omtrent ukendt, men jeg synes man maa regne med den Mulighed, at han kan have virket ved det tidligere, mere raa Theater. Iøvrigt henviser jeg til SARRAZINS ypperlige gamle Bog om Kyd og for Sprogets Vedkommende til mit eget Skrift om Shakespeare og hans Samtidige.

At Kyd er det gamle Stykkes Forfatter, benægtes, nærmest i Modsætning til FLEAY, der havde givet Farmers Mening sin Tilslutning, af BOAS i hans Udgave S. XXXIII. Boas vidste nok hvad han talte om, men hans Argument er her saa falsk, at det er nok at anføre det: »Apart from the absence of other marked features of Kyd's style, it is most improbable that so original a dramatist, who himself was imitated and parodied incessantly, should have borrowed in so wholesale and tasteless a manner from his chief rival.« Jeg finder mange Mærker af Kyds Sprog, som dog gerne savner det Markante, og kan ikke finde noget nærmere Objekt for hans Parodi end netop hans Bordfælle. Man kan heller ikke parodiere uden at efterligne. Især røber Kyd sig ved de talløse Genoptagelser af een Gang brugte Vers.

III. MULIGE OG VIRKELIGE STYKKER AF KYD

H. DUGDALE SYKES har i sin tidligere omtalte Pjece *The Authorship of »The Taming of a Shrew«* (1920) etableret visse Forbindelser mellem *A Shrew* og *The Famous Victories of Henry V* og *Wily Beguiled*. Hans Mening, som dog ikke er uden Vaklen, og daarlig støttet af hans Citater, er at S. ROWLEY har Part i alle disse Stykker, men dog ikke i Versene i *A Shrew*, og dette vil sige at Rowley ikke har konstrueret Stykket. Han lader altsaa Pladsen aaben for Hovedpersonen.

Wily Beguiled er vistnok senere end *The Merchant of Venice* og *Romeo and Juliet*, da Stykket indeholder et parodieret Citat af hvert af disse Stykker; rigtignok er det fristende at anse disse Passager for senere tilføjede, for *Wily* kunde være af ældre Datum. Efterligningerne af Th. Kyds Stil er paavist af SARRAZIN, *Th. Kyd* 75 ff. Vi vil ikke aftrykke disse Paavisninger, men kun tilføje to Bemærkninger:

Sarrazin paaviser nogen Efterligning af Kyds *Spanish Tragedy* (»My heart, sweet friend, is like a ship at sea . . .« og »So sings

the mariner upon the shore . . .«) i *Wily* («As the poor distressed mariner Long tersed by shipwreck«). Men begge disse Steder kan gaa tilbage til BROOKE, *Romeus* etc. 800 ff. — Endvidere gaar *W. Beg.* 269: »By all the sorrows of the Stygian souls« tilbage til *Sp. Trag.* 77: »Now by the sorrows of the souls in Hell«. — Det er derimod nødvendigt at oplyse, at *W. Beg.* 311: »Nay first I'll send thy soul to coalblack night« er uhyre almindeligt og ikke behøver at afspejle *Sp. Trag.* 46: »Ay, danger mixed with jealous despite Shall send the soul into eternal night«.

H. Dugdale Sykes finder S. Rowleys Forfatterskab til *Wily Beguiled* fastslaaet ved de talrige »zounds« o. lign. Udraabsord, som allerede er nævnte. De er rigtignok kendte som Fyldeord i Vers og Prosa, en Arv fra Skuespiller-Perioden i engelsk Theater før 1587, men ogsaa karakteristisk for *daarlige Opskrifter* fra mundtligt Foredrag, især naar det gælder en manglende Arsis- eller Thesis-Stavelse.

En anden af Dugdale Sykes »clues« er *W. Beg.* 1106: »Well, your good words have something laid my choler«, som han genfinder i *A Shrew* II, 2. 50 f.: »your fair words hath something alaid my choler«. Men *Arden of Feversham* — af Kyd — III, 4. 20 har ligeledes: »your excuse hath somewhat mollified my choler«, *Arbasto* p. 182 har næsten samme Sætning. — Alt i Alt er det noget lidt.

Dugdale Sykes mener at *A Shrew* er fra 1590, da det kun citerer Marlowes *Tamburlaine* og *Faustus* (1587—89). Men det citerer ogsaa Marlowes *Jew of Malta*, et af hans sidste Stykker — *Jew* 1799 er identisk med *Wily* 1496. *Jew* 1528 genklinger *Wily* 1482. Ogsaa flere Steder synes at sætte *Wily Beguiled* helt hen til Tidspunktet ved Marlowes Død; saaledes kan vistnok *A Shrew* være fra ca. 1592, ja under Forudsætning af de to Shakespeare-Citaters Ægthed i *Wily* endog senere. En nøjagtig Datering kan heller ikke gives af *The Famous Victories of Henry the Fifth*, som især A. C. SWINBURNE sværmede for, og som H. Dugdale Sykes i det mindste til Dels vil tilskrive S. Rowley. Stykket tilhørte Truppen The Queen's Men, blev indført i Boghandler-Laugets Protokol 14. Maj 1594, men først udgivet 1598, vel paa Grund af Shakespeares *Henry IV* og *Henry V's* Succes. Det menes af Sir EDMUND CHAMBERS o. Fl. at have været i to Dele og senere forkortet, dette er dog neppe begrundet. Derimod forekommer det

mig sikkert, at Shakespeare har benyttet det, skønt det betvivles af Mange. Dette Stykke fortjener ikke sin Berømmelse og kan ikke af sproglige Grunde til- eller fraskrives S. Rowley; vi vil i det følgende citere dets Sprogbrug, som snarest er fra ca. 1593, jeg mener fra det nye Theaters første Periode.

IV. KOMMENTAR TIL »A SHREW«

A *Shrew* blev indført i Boghandler-Protokollen den 2. Maj 1594: *A Plesant Conceyted historie, calld the Tamynge of a Shrowe*. (Udtalen med *o* er gammel, jfr. *shew*: *show*). Det udkom samme Aar hos Bogtrykkeren PETER SHORT, som havde ladet det indskrive, og blev falbudt hos Boghandleren C. BURBIE. I Titelen kom det til at hedde *A Shrew* med *e*. Det er selvfølgelig rent theoretisk muligt, at den Text man har indgivet til Censuren, var Shakespeares, men der er ingen Grund til at filosofere over en saadan Hypothese; selvfølgelig er det muligt, at *The Shrew* har cirkuleret i Manuskript, og at Trykningen af det gamle Spil skyldes den Succes Shakespeare allerede kan have haft med sin Bearbejdelse. En senere Udgave kom 1596 hos de samme to Herrer; i 1607 udkom en tredje hos NICHOLAS LING, kendt som *Hamlets* Udgiver; Ling var baade Forlægger og Udgiver, men Bogtrykkeren var V. S., d. v. s. VALENTINE SIMMES, der ogsaa var Shakespeare-Trykker og ogsaa ellers arbejdede sammen med Ling. Senere vides Bogen kun at være udgivet i videnskabeligt Øjemed, første Gang 1779. — Vi benytter Originalens Sidetæl, men Inddeling i Akter, Scener og Vers efter F. S. Boas' Udgave.

Det gamle Stykke foregaar i Athen, som *En Skærsommernats-Drom*; det mangler Forklædningen af Biancas Elskere; det har en *Vincentio* i Stedet for *Pedanten*; *Petruchio* hedder *Ferando*; *Katherine* kaldes altid *Kate*; og har som tidligere nævnt en fuldstændig Ramme. —

Kommentarer til Shakespeares Stykke indeholder selvfølgelig en Del, der tillige angaar det formentlig kyd'ske Drama; jeg henviser f. Ex. til W. BOND'S Udgave i *The Arden Shakespeare* eller J. D. WILSON'S i *The New Shakespeare*. I disse Udgaver, og paa en anden Maade i *The Bankside Shakespeare*, er Scene for Scene sammenstillet, saaledes at man kan lægge Haanden paa W. Shake-

speares kunstforstandige Gendigtning. Det siger sig selv, at jeg ikke har kunnet tage Hensyn til Professor J. Dover Wilsons Datering af *The Shrew* til 1592. Allerede Versifikationens sætter sig herimod, f. Ex. de 19 % Vers med kvindelig Udgang, eller de lette og flydende Enjambements. Wilsons Spekulationer over det gamle og det nye og det hypotetiske tredje Stykke om Arrigtrolden staar og falder med hans utrolige Kronologi.

Orig. **Pag. 1** [INDUCTION, Ordet tilsat af Udgiverne].

5 ff. Fill's the tother pot . . . look I do drink of mine own instigation] Næsten Ordlyden i *The First Part of the Contention*, Morleys Udg. 1. Pagineering 172: fill all the pots againe . . . I am come hither as it were of my mans instigation.

9—12 Now that the gloomy shadow of the night . . .] plus tre følgende Vers er kopierede efter Marlowes *Faustus* Sc. iii. 1—4 (= 235 ff.) Orig. af *Faustus* har earth, Udg. 1616 night, mulig Tilbage-Paavirkning af *A Shrew*. Earth er det rette Ord. Nogle flere Overensstemmelser med Udg. 1616 er vel at forklare ligesaa. — Med disse fire Vers er *A Shrew* betegnet som Parodi. — Sml. ogsaa *Faustus* 360 ff.

13 And darksome night o'ershades the christal heavens] Lignende i *Richard Duke of York*, Morley's Udg. 151. Jfr. *Rich. III* I. 2. 131.

Pag. 2.

14 Here break we off our hunting for to-night] Sml. Kyds *Spanish Tragedy* IV.4.74.

19 ff. Fie, how the slavish villain stinks of drink . . .] Sml. Marlowe *Jew of Malta* 1961. *Fam. Victories* 172. *Span. Trag.* I. 4. 34. *Soliman and Perseda* V. 4. 10.

24 omtr. = 75. De flg. 8 Vers minder vagt om *A Looking Glass for London*.

28 Jfr. I. 1. 136.

32 Jfr. 41.

35 But see in any case you wake him not] Verset findes flere Gange i *Arden*. Beständig gentages tidligere brugte Linier.

41 Verset minder om *Alphonsus Ar.* 849.

Pag. 3.

51 And it please your honour, your players be come] Jfr.

Fam. Victories 167. — Den følgende Scene minder lidt om Skue-spillernes Præsentation i *Hamlet*.

58 a comodity] = comedy, jfr. *Edw. IV.* A p. 89.

60 souns, thou'lt shame us all] Jfr. *Arden* III. 6. 138.

65 ff. Jfr. *Edw. II* 2182. 2222. *Cornelia* 1738. *Rare Tri.* 157.

Pag. 4.

75 Dally with him and hug him in thine arms] Jfr. *Arden* V. 1. 85. *Span. Trag* I. 3. 34.

79 I'll dandle him well enough] Jfr. *Contention* (Morley's Udg. 2. Paginering) 171. *Wily beguiled* 1550. 1575.

87 f. a shoulder of mutton . . . make our devil roar] *Faustus* 360 ff. *Soliman and Perseda* IV. 1. 6.

Sc. 2. 8 see you do as erst I gave in charge] *Span. Trag.* I. 2. 106.

Pag. 5.

19 ff. lusty steeds more swift of pace etc.] *Tamb.* 299. *Fairy Queen.* I. 9. 21. *Alcazar* 1417. *Titus Andr.* II. 2. 24.

24 o'ertake the rue] *Wily* 2395. *Jew* 131. 190. *George a Greene* 542.

26 I am a lord indeed] *Fam. Vict.* 165.

29 f. that's as much to say etc.] Shakesp. 2 *Henry VI* II. 1. 12 (ikke i *Contention*). *Romeo and Juliet* første og anden Kvarter 1090. *Leir* 5. 7. 32. *George a Greene* 421.

32 ff. Ay, my gracious lord etc.] genklinger *Arden* II. 2. 6 og især *Contention* 173 (2. Paginering).

35 To gratulate your honour's safe return] Sml. *Soliman and Perseda* I. 3. 119.

38 Mass! 'tis a pretty wench; what's her name] *Cont.* 172 (2. Paginering).

39 On that my lovely lord would once vouchsafe] Jfr. *Orlando* 1129.

40 frantic fits] *Wily* 2376.

41—43 Oh were I now but half so eloquent etc.] *Arden* II. 2. 116. 2 *Tamburlaine* 2500—02: O were I now but half so eloquent To paint in words what I'll perform in deeds, I know your honour then would pity me.

Pag. 6.

54 Even when it please your honour, they be ready] *Content*.
(2. Paginering) 171.

56 but look for etc.] *Fam. Vict.* 167. 184.

ACT. I (Sc. 1 tilføjet af Udgiverne).

3—5 Jfr. *Tamb.* 3889. 3514. *Three Lords* 428.

7 my dearest friend] Jfr. *Wily* 518. 1359.

8 my second selfe] *Span. Trag.* II. 4. 9. *Soliman* II. 1. 99.

9 ff. which since . . . as great As erst did Cæsar when he conquered most] *Ed. II* 172. *The True Tragedie of Rich. III* (Morleys Udg.) p. 188. *Friar Bacon* 1061.

Pag. 7.

19 My house, my self, and all is yours to use] Jfr. I. 1. 310. *Arden* I. 265. *Jew of Malta* 902. *Span. Trag.* 314. 153. *James the Fourth* 1863.

22—24 But stay; what dames are these so bright of hue etc.] er af Boas i hans Udgave S. 93 sammenlignet med 1 *Tamburlaine* III. 3. 117—20. Sml. ogsaa *Faustus* 1341—45, *Span. Trag.* IV. 4. 17. *Soliman* IV. 1. 80.

28—9 And I will hie me down unto the quay, To see what merchandise is come a shore] gentager *Arden* I. 89—90.

30—31 How now, my lord? What, in a dump etc.] *Soliman* 4. 1. 25. *Jew* 616. *Dido* (vel af Marlowe) 1470.

32 Trust me, my friend, I must confess to thee] *Wily* 2123—5.

33 these fair dames etc.] Jfr. *Leir* II. 1. 26 (muligt af Kyd).

35 resolve me what they be] *Arden* I 456—8.

37 For I do long to see them once again] *Span. Tr.* I. 2. 110.

43 How we might compass our desired joys] Jfr. *Wily* 540. 1769.

Pag. 8.

50—51 = Vers 115.

52 For such a scold as she did never live] *Arden* II. 1. 5.

56 Jfr. III. 4. 39 samt *Span. Trag.* II. 3. 13.

62—64 the image of honour and nobility etc.] er allerede i Boas' Udg. S. 94 paavist at være Parodi af 1 *Tamburlaine* V. 1. 74—59 (= 1855 ff.) men hentyder ogsaa til *Tamburlaine* 639.

66—69 . . . some one that will attempt to wed this devilish child] Underligt, at han ikke har tænkt derpaa før.

74 fit her humour right] = II. 1. 129.

Pag. 9.

81—85 O might I see the centre of my soul etc.] er først sammenstillet af F. S. Boas i hans Udg. S. 94 med 2 *Tamburlaine* II. 4. 83—89 (= 3051 ff.). — Jfr. *Ed. II* 1184. Vers 83 alluderer til *Dido* 1612, Vers 85 til *Faust* 1328. V. 84 (homerisk) er Genstand for Spot i *Wily* 1773. *Wily* 189 parodierer »the center of my soul« i Vers 81. — Muligt hentydes der i V. 84 ogsaa til Spensers *Faerie Queene* f. Ex. I. 1. 2 eller I. 7. 27.

91 Revel and spend as if thou wert myself] *Jew* 1347 er Kilden.

92—3 should ∞ By some means come to Athens] Tidligt Enjambement.

95 in these public schools] d. v. s. Akademier o. lign.; vel fra *Faustus* 118.

98—99 minder om *Arden* II. 1. 31, parodieres *Wily* 1241. Jfr. *Massacre at Paris* 33. 1149 etc.

101 Good morrow, Gentlemen, to all at once!] Fra *Alphonsus Emperor* III. 1. 246.

102 How now, Polidor] Ligesaa I. 1. 30; V. 1. 157. ib. what, man, still in love] *Wily* 1952.

104 God send me better luck when I shall woo] Fra *Arden* I 126.

Pag. 10.

112 my master's going to this gear now] *Dido* 121; *Span. Trag.* III. 6. 43; IV. 1. 193.

113 whither, in faith, Ferando? Tell me true] *Arden* I. 134.

115 The devil himself] = Vers 51.

122—23 skal deles: I think/He know our mind.

131—32 alluderer til *Jew* 901, *Arden* III. 6. 98—100.

133—34 what I did promise you I'll perform] *Arden* II. 2. 189 og 196. *Mucedorus* (pseudo-shakesp., muligt Kyds) II. 2. 88.

Pag. 11.

140 Let me alone to tame her well enough] Jfr. II. 2. 24 samt *Arden* II. 2. 54; *Fam. Vict.* p. 179.

141 Now call her forth] *Wily* 1152.

Den følgende Scene, Frieriet, minder om *Famous Vict.* p. 188. Man har fundet en betydningsfuld Analogi mellem Frieriscenerne i Shakespeares *The Shrew* og hans *Henry V*, men den findes allerede i de to gamle Stykker, han har benyttet, og kan altsaa ikke bruges til en sen Tidsbestemmelse for *The Shrew*, som nogle har forsøgt.

153 I will set my ten commandments in your face] d. v. s. hendes ti Negle: *Contention* 159. *Soliman* 1881. *Lochrine* IV. 2. 40 (pseudo-shakespearesk, muligt af Kyd).

157 this hand is mine, and I thy love] der skal læses *dear*. Udtrykket er sjældent, men findes *Wily beguiled* 2175. 1772. 2101 (his deare, thy deare). Kun *dear* rimer paa *ear* i Vers 156.

158 the woodcock wants his tail] Jfr. *Return from Parnassus* B p. 43: even as the ape wanteth a tail, as they say, even so we wanted all malice.

161 She's willing, sir, and loves me as her life] *Wily* c. 1500.

163 Come hither, Kate, and let me give thy hand] *Wily* 165.

167 this brain-sick man] *Span. Trag.* IV. 4. 118.

168 She turns aside and speaks] *Famous Victories* p. 189.

Pag. 12.

172 Give me thy hand] *Wily* 1165.

173 with wealth and ease] *Fam. Vict.* p. 188: ile deale as easily with thee.

175 Sunday next shall be our wedding day] *Fam. Vict.* p. 192.

182 why dost thou look so sad] *Span. Tray.* III. 15. 70.

184 fare you well and see you keep your promise] *Arden* I. 414.

185 So: all, thus far, goes well] *Span. Trag.* III. 10. 1.

195 and I cannot tell you what] *Wily* 615 og 1703.

Pag. 13

200 ff. *Faustus* 203. 377. *Wily* 1720.

205 Tell him on sunday next we must be married] *Fam. Vict.* 192: But when shall be our wedding day? — The first Sunday of the next monteth, God willing.

209 Jfr. *Wily* 1681.

211 Jfr. *Arden* I. 310. *Edw. II.* 316.

216—17 Jfr. *Wily* 1732, samt Lily's *Euphues* 196.

Pag. 14.

- 224 I hold my life etc.] *Jew* 1353. *Wily* 1182.
 225 f. hop-of-my thumb, know who you are] *Wily* 1835.
Fam. Vict. 163, 164, 165. — Jfr. Who am I? *A Shrew* IV. 2. 40.
 230 a fool will make you amends for all] *Arden* I. 132.
 232 now we cannot be angry] Jfr. II. 2. 50.
 236 Ecce signum] *Faustus* 959. Ogsaa hos Shakespeare o. Fl.
 239 I entreat you do me a message to your master] *Arden*
 II. 1. 77—78.
 254 I have good news for him] *Arden* I. 552.

Pag. 15.

- 261 blushing in the air turns to a stone] *Dido* 300. — I *The Carde of Fancie* taler Greene om Floden Lincertis i Böhmen, »which presentlie (d. v. s. øjeblikkelig) turneth whatsoever it toucheth into stone«.
 268 Jfr. *Arden* I. 183.
 270 to make all things in a readiness against my new mistress] *Arden* III. 6. 1. *Wily* 2441. *Faust* p. 207. *Mucedorus* IV. 1. 35.
 274 have him to the buttery presently] *Wily* 331.
 278 And say that Polidor sent thee thither] *Richard Duke of York* p. 190.
 279 ff. Meget præget af Sproget i *Arden* I. 229 osv., *Leir* II.1.44 (thou wilt fit his turn) o. lign. Kyd'sk Sprogbrug.

Pag. 16.

- 309 precious fiery pointed stones of Indie] Jfr. *Tamb.* 3311 samt *Jew of Malta* 820, *Faustus* 110.
 310 You shall command both them, myself, and all] Meget alm. Marlowe'sk Sprogbrug, f. Ex. *Jew* 1396. 902. Men ogsaa hos Greene: *James IV* 1163, og hos Kyd: *Arden* I 265. 549. Citeret her fra *A Shrew* Induction som Gentagelse.
 320 And so I'll leave you for one hour or two] *Arden* III. 2. 14. *Friar Bacon* 1075.

Pag. 17.

- 329 Here, Sim, I drink to thee] *Contention* (2. Paginering) p. 172.
 331 here's two fine gentlewomen] vel Kate og Valeria?
 ACT. II [Sc. I.].

- 1 The senseless trees] *Tamb.* 2937. *Wily* 1034. 1263.
 9—10 Jfr. den gl. *Rich. III* p. 20.
 11—12 Jfr. *Soliman and Perseda* III. 2. 24.

Pag. 18.

- 21 do you mock me] = III. 3. 23. Jfr. *Spanish Tragedy*
 III. 6. 61.
 29 29 You're best be still, lest I cross your pate] *Fam. Vict.*
 177. *Span. Trag.* III. 6. 62.
 31 Jfr. *Orlando* 1120 ff.
 Regie.: She offers to strike him with the lute] *Fam. Vict.* 177.
 35—36 Jfr. *Fam. Vict.* (2. Pagineering) 166. *Faustus* 808.
Romeo Q 2. III. 1. 6. *Wily* 633.
 39 For I was ne'er so 'fraid in all my life] (Jfr. Epil.) *Arden*
 IV. 3. 56; jfr. III. 6. 13. *Leir* I. 2. 78.

Pag. 19.

- 53 go to my chamber] *Arden* IV. 3. 64—65.
 56—59 Come, fair Emelia, my lovely love etc.] I Boas'
 Udg. 95 cit. fra 2 *Tamburlaine* I. 3. 1—4 (= 2570 ff.); men jfr.
 videre *Tamb.* 3073—4: Batter the shining pallace of the Sun And
 shiuer all the starry firmament.
 64 enjoy thy love, or die] *Arden* I. 209.
 68 ff. And all that pierceth Phoebus' silver eye] Se Boas' Udg.
 95. De tre Vers er afskrevne efter 1 *Tamburlaine* III. 2. 18—20
 (= Vers 1004: Phoebes; Phoebus' er dog det Rette.) Jfr. *Wily*
 945 NB. 2090.
 70 *Leir* III. 5. 60. *Arden* I. 46.
 71 What saith Philema to her friend] *Wily* 342. *Span. Trag.*
 II. 3. 1—2. *Rich. III* (for-shakespeareesk; Orig.) p. 68. *Arden* II.
 2. 109.
 78 the caverns of the earth] *Wily* 1294.
 79 f. To seek for strange and new-found precious stones etc.]
 Se Boas' Udg. 95; et Laan fra *Faustus* Sc. I. 81 f. (= Vers 110 f.).

Pag. 20.

- 84 Jfr. *Arden* I 263.
 87 Jfr. *Span. Trag.* III. 3. 30.
 98 fantastic suits] kommer igen Vers 128—29. Jfr. *Edw. I.*
 231.

101 liquid gold] 2 *Tamburl.* 2792. 4266. Omgivelserne minder om Peeles *Arraignment of Paris* (Smeatons Udg. 1905) p. 22—23.
105 f. For I had rather] *Jew* 594. *Arden* I. 519. *Leir.* I. 2. 93.

Pag. 21.

118 many things I tell you's in my head] *Span. Trag.* IV. 1. 50.
120 we shall live like lambs and lions] Jfr. Greene's *Friar Bacon* 1687.
128 Jfr. Vers 98.
129 Fantastic made to fit my humour so] Jfr. I. 1. 74, næsten ordret.
131 f. Jfr. *Tamburlaine* 961—63. 3313. 3920. *Wily* 2490.
133 this . . . have I made choice to wear] *Fam. Vict.* 166.
136 Sml. Induction I. 29.

Pag. 22.

148 ff. Livlige Genklange af *Tamburlaine* 283. 2436. *Soliman* IV. 1. 83. *Faustus* 1346.
156—60 Thou shalt have garments wrought of Median silk etc.] *Friar Bacon* 1427. *Edw. I* 235. *Tamburlaine* 289. 387. 2540. Det gl. Spil om *Rich. III* 47. — Stedet er allerede iagttaget hos Boas.
159 Ploughs up huge furrows in the Terrene Maine] *Dido* 112. *Orlando* 991—2.
160 Jfr. *Faustus* 110. Jfr. *Look. Glass* 100. 1524. *Orl.* 75. Sc. II.
1 = II. 2. 39; III. 5. 3, 22, 53. Jfr. *Span. Trag.* III. 2. 68. *Wily* 693.
4 Souns, would you not have a bloody nose] *Orl.* 861.
5 I did but jest] = II. 2. 56. *Famous Victorius* 163. *Wily* 169.

Pag. 23.

9—10 Tush . . . I promise thee] Jfr. V. 1. 42, 60. *Famous Victories* 189.
11 why, you may take it, and the devil burst you] *Jew* 387. *Faustus* 545. *Merch. of Venice* IV. 1. 341.
16 there's such cheer as passeth] III. 1. 8. Jfr. *Wily* 1434. *Arden* V. 1. 177.
20 out of all cry] I. 1. 217; II. 2. 27. *Wily* 1732.
24 Let my master alone etc.] I. 1. 139—40. *Fam. Vict.* p. 179.

25 tame well enough etc.] Induction I. 79; I. 1. 140. *Arden* II. 2. 54 f.

26 a churl waxen now of late etc.] Jfr. 1038 grown of late. — *Arden* 1510. *Wily* 1207. 2262.

27 out of all cry] Jfr. 20.

29 I'd have a fling at her myself] *Wily* 433.

31 set the matter hard for myself, I warrant thee] *Wily* 722.

32 ff. Jfr. *Wily* 1099. *Arden* I 319.

36 marry, my timber etc.] *Wily* 457—8.

Pag. 24.

37 ff. er i Orig. sat som Vers, hos Boas som Prosa.

39 Come hither] meget hyppigt i *A Shrew*: III. 5. 3. II. 2. 1; III. 5. 5, 22.

Denne og de følgende Repliker minder om *Faustus* 385—93. 46—47 *Mucedorus* I. 2. 6.

50 *Wily* 1106. *Arden* III. 4. 20.

51 *Famous Vict.* 164—5. *Arden* V. 1. 112; I. 216.

52 *Arden* III. 5. 151.

53 Belike] *Wily* 117.

Sirrah, go, make ready my horse presently] *Contention* 160.

56 I hope you do but jest] II. 2. 5. *Arden* I. 365. *Wily* 169. *Looking Glass* 326.

58 I am resolved to stay] *Arden* IV. 1. 26.

59 Jfr. *Merch. of Venice* III. 2. 312.

60—61 Jfr. *Arden* I. 401; IV. 1. 35.

63—64 *Arden* II. 2. 20. *Famous Victories* p. 162, 167. Sml. *Arden* IV. 1. 23—24.

Pag. 25.

70 another peck of lavender] *Arden* III. 1. 76.

79 in madding mood] *Orlando* 532.

87 stand not on terms] *Span. Trag.* III. 10. 20. *Arden* III. 6. 33.

92 Jfr. *Arden* I. 411.

Pag. 26.

102 she will be reclaimed] *Arden.* III. 1. 1. 10.

103 Jfr. Vers 26 samt *Arden.* IV. 4. 61.

105 I would be loath that they should disagree] *Wily* 660; 1635.

108 = III. 3. 54.

112 = III. 4. 24.

- 114 I guess he is a merchant of great wealth] *Arden* I. 589.
 120 I leave censure of your several thoughts] *Wily* 2548.
 122 f. Rests yet behind, which, when occasion serves etc.]
Arden II. 2. 175. *Soliman* I. 1. 39. *Edw.* II. 765. *Leir* III. 5. 16.
 128 = IV. 2. 2. Jfr. *K. John* (før-shakespearesk, muligt Kyd)
 p. 137. *Arden* I. 637.
 ACT III [Sc. I].

Pag. 27.

- L. 6 Ay] i Boas' Udg. er en Fejl eller unødigt Textrettelse for Originalens »Nay«.
 L. 7 my master has such ado with her as it passeth] = II. 2. 16; III. 5. 43. *Wily* 1434.
 21 *Fam. Vict.* p. 192.
 26 Come hither . . . I'll cut your nose] *Arden* III. 2. 53. *Alphonsus Emperor* III. 1. 411.
 30 Who dressed this meat] minder, om end ikke verbalt, om *Arden*.

Pag. 28.

- 31 f. Jfr. *Mucedorus* II. 2. 65. *Arden* V. 1. 54. Scene-Regie: He throws down the table etc.] *Arden*. I. 369.
 39 I laughed what a box he gave Sander] *Fam. Vict.* 165—6.
 41 I hurt his foot for the nonce] *Leir* V. 1. 27.
 45 With curbs of hunger, ease, and want of sleep] Kyd's *Cornelia* I. 58. Marlowes *Edw. II* 2002.
 47 I'll mew her up as men do mew their hawks] *Wily* 528, 1389. *Edw. II.* 2004.
 50—52 er næsten identiske med 2 *Tamburlaine* IV. 12—14 (= *Tamb.* 3991 ff.), se Boas' Udg. S. 78.
 De sidste 5 Linier ser ud som en Interpolation, de er dog meget Kyd-Marlowe'ske.

Pag. 29.

- [Sc. II].
 4 *Arraignment of Paris* V. 1. 84. — Men alle de fire første Vers lyder som Efterklange.
 7 Her do I mean to make my lovely bride] *Wily* 1961; 2393.
 11 To compass this etc.] *Wily* 540.
 16 deeds of land] *Arden* I. 5.

17 gain my hearts desire] Jfr. II. 1. 16, III. 4. 9, samt *Span. Trag.* 1589.

28 What decorum does he use] Kyd's *Houshold. Philosophy* 1351.

31 our plotted drift] *Wily* 1062.

Pag. 30.

[Sc. III].

1 *Dido* 163. *Sir John Oldcastle* p. 157. *Lochrine* p. 58. Jfr. *Leir* V. 4. 72.

2 help me to some meat] *Jac. and Es.* 208.

3 I am so faint that I can scarcely stand] *Arden* III. 2. 16. *Leir* IV. 7. 3 og 19.

9 a piece of beef and mustard] *Leir.* V. 3. 33.

22 = II. 1. 21.

23 dost thou mack me] *Tamburlaine* 1282.

24 Take that for thy sauciness] *Arden* II. 2. 142.

26 with a murrain] *Epil.* 10.

27—28 Jfr. *Tamburlaine* 1681—82.

Pag. 31.

Scene-Regie: with a piece of meat upon his dagger's point] Jfr. *Tamburlaine* 1678.

44 be beholding to you] *Wily* 1161. *Soliman* I. 3. 121.

45 I tell thee flatly here unto thy teeth] *King John* I. 5. 51—54. *Span. Trag.* 2211.

54 = II. 2. 108.

Pag. 32.

[Sc. IV].

Lin. 1—6 er helt ametriske i Orig. som i Boas' Udgave.

9 enjoy your heart's delight] *Soliman* 1753.

13—14 er ametriske, vel Prosa.

14 *Arden* I. 129.

16 My father, sir, is newly come to town] *Arden* I. 110.

17 ametrisk.

20 I guess] *Span. Trag.* III. 12. 32.

22 And bent his liking to your daughter's love] *Span. Trag.* III. 12. 56.

27—28 Jfr. *Edw. I.* 138.

30 knit . . . a wedlock band,] *Wily* 293. *Housh. Ph.* 2547.

Pag. 33.

33 I freely give him] *Arden*. I. 3.

35 Trust me, I must commend your liberal mind] *Arden*
I. 270. *Wily*. 2401.

36 And loving care you bear unto your son] *Rare Triumphs*
p. 211. *Span. Trag.* III. 12. 91. *Leir*. IV. 7. 330.

37 And here I give him freely my consent] *Jocasta*. IV. 1.
Chor. 2; jfr. smst. II. 1. 93.

39 I will enlarge her dowry for your sake] *Arden* I. 290.

40 And solemnise with joy your nuptual rites] *Span. Trag.*
III. 12. 44; III. 14. 27. *Wily*. 381. 498.

45 You were to blame] *Wily* 2352.

49—50 I come to see when as these marriage rites should be
performed] *Span. Trag.* III. 12. 43. Jfr. ovf. til Vers 40.

53 In celebration of his sponsal rites] *Span. Trag.* II. 3. 26.

54 He shall remain a lasting friend to you] *Span. Trag.*
II. 1. 55.

58 articles] »Kontrakt«, *Span. Trag.* III. 12. 26.

59 'twixt our hours and posterities] *Span. Trag.* III. 13. 46.

60—61 Eternally this league of peace shall last inviolate]
Wily 2519—20.

64 we will confirm these leagues of lasting love] *Wily* 1353.
Jocasta IV. 2. Chor. 32. — Jfr. her III. 4. 72 ff.

Pag. 34.

[Sc. V].

3 Sml. II. 2. 1; 39 samt III. 5. 22.

11—12 Belike you mean to make a fool of me] = 5. 1. 194.
Jfr. *Wily* 1017.

22 Come hither sirrah tailor!] = II. 2. 1 etc.

Pag. 35.

30 bottom] = skem.

38 Thou'st faced many men] *Wily* 733.

40 Face not me: I'll neither be faced nor braved at thy hands]
Marlowe *Jew* 314.

42 Here's more ado than needs] Det gl. Spil om *Rich.* III p. 41
(og 26).

52 Take up my mistress' gown to his master's use] *M. Wives*
Q 1, p. 43. — Neppe Vers. Minder om Jack Cade-Partiet i *Cont.*

57 habiliments] læs: abiliments (Orig.).

Pag. 36.

61 Thy sisters, Kate, to-morrow must be wed] *Span. Trag.*
III. 14. 18.

67—68 I say . . . I say] Jfr. *Arden* I. 162—3. *Wily* 2014.

71 Nothing but crossing of me] *Tamburlaine* 3918. *Span. Trag.*
I. 6. 4. *Orlando* 806. *Wily*. 2010 ff.

72 I'll have you say as I do ere you go] = IV. 1. 10. Jfr.
Wily 2014—6.

[Sc. VI].

1 Fair Emelia] Skal der ikke læses: Now, f. E.

7 to scale the seat of Jove] *Wily* 1820.

10—12 Love should give wings . . . I would follow thee . . .
or fall or perish as did Icarus] *Soliman* II. 2. 37—8. Smst. II. 3. 13.
Glt. Spil om *King John* p. 26. *Richard Duke of York* 189. *Leir*
p. 17. *Dido* 1651—53.

13 Sweetly resolved] *Ed. I* 950; 1316.

Pag. 37.

24 guidress] Det sjeldne Ord genfindes i Kyds *Soliman*
II. 1. 252 og *Wily* 207.

28 as erst did Hercules] *Tamburlaine* 355. *Wily* 1839.

29 to pass the burning vaults of hell] *Arden* I. 116. *Wily* 1976.

30 I would with piteous looks and pleasing words] *Span. Trag.*
I. 1. 30; III. 13. 117.

32 ravishing sound of his melodious harp] *Faustus* 640 (se
Boas' Udg. 98). *David and Baths*. 11. *Lust's D.* p. 98.

33—34 Entreat grim Pluto etc.] *Alcaz.* 1004. *Wily* 2031—3.

35 Jfr. I. 1. 4—5.

35 ff. Jfr. *Wily* 1789—90.

38 Jfr. *Tamburlaine* 20.

39 with locks dishevered and my breast all bare] Jfr. Spensers
Faerie Qu. III. 2. 27. II. 1. 13.

40 with bended knees . . .] *Tamburlaine* 1920.

41 brinish tears] *Tamburlaine* 3839. Jfr. her I. 1. 5.

43 dolphins] *Dido* 1654 ff. *Orpharion* p. 65.

45 And to transport us safe unto the shore] *Dido* 1665. *Arden*
V. 1. 150. *Edw. II* 7—9.

46 I would hang about thy lovely neck] *Edw. II* 627. Jfr.
Lily's Woman in the Moon III. 2. 251. *Dido* 604.

47 Redoubling kiss on kiss upon the cheeks] *Macbeth* I. 2. 38.

Pag. 38.

- 53 the bloody Pyrrhus] *Contention* (2. Paginering) p. 192.
 54 the thickest throngs] *Cornelia* V 184. *Dido* 506. *Tamburlaine* 3698. *Richard Duke* (2. Paginering) 151.
 58 Betide what may betide] *Wily* 2394.
 59 fates and fortune] *Wily* 2167.
 62 sweet Philema] for: Now, s. P.?.
 Vers 62—64 ser ud som en Interpolation.
 65 Jfr. *Dido* 1664.
 66 f. Hymen mounted in his saffron robe etc.] *Span. Trag.*
 III. 16. 31—32. Greene (Collins' Udg.) II p. 245. *Wily* 1959.
 68 the horned moon] *Tamburlaine* 2583.
 73 to see our marriage rites performed] Jfr. ovfr. ad III. 4. 64;
Orlando 458, 588.
 74 knit this Gordian knot] Greene II p. 245. *Wily* 2148,
 2156, 2498, 2519 ff.
 75 That teeth of fretting time must ne'er untwist] *Span. Trag.*
 III 12. 24 ff. III. 14. 25.
 [ACT IV. Sc. 2].

Pag. 39.

- 5 the moon shines clear to-night] *Merchant* V. 1. 1. *Wily* 2173.
 8 yet again?] *Leir.* II. 4. 5.
 9 Jfr. III. 5. 64, 69.
 10 I'll say as you say] *Wily* 2016. *Contention* 250.
 12 Jesus save the glorious moon] *Soliman* III. 1. 87 glorious
 sun.
 16 cross me now] *Wily* 2014.
 25 can you direct me the way to Athens] *Fam. Vict.* p. 159.
Soliman V. 4. 104.
 bright and crystalline] Jfr. *Look about* 2192.

Pag. 40.

- 42 Inhabitable] *Rich. II* I. 1. 66.
 49 Jfr. *Span. Trag.* III. 14. 162; 15. 123.
 [Sc. II].
 2 Let's hie us home to see what cheer we have] II. 2. 128.
Arden I. 637.

Pag. 41.

- 14 fraught them with Arabian silks] *Tamburl.* 2526.

- 15 f. Affric spices etc.] *Knack a Knav* 570. *Looking Glass* 889.
 29 Jfr. *Span. Trag.* II. 3. 11.
 30 you would be so frank] III. 12. 44.
 32 Jfr. *Arden* I. 16, smst. 30.
 33—35 Jfr. *Arden* IV. 4. 135—36.

Pag. 42.

- 39 f. No, trust me . . . I pray you, sir, who am I?] *Fam. Vict.*
 164, 165.
 41 Pardon me . . . Humbly on my knees] *Span. Trag.* 77.
Wily 2508.
 45 Jfr. *Fam. Vict.* p. 166.
 46 ff. Jfr. *Epil.* 9. *Fam. Vict.* p. 163. *Wily* 1579.
 54 boy, that durst presume To wed thyself] *Selimus* 171. *Wily*
 794—95.
 59 Were in thy breast the world's immortal soul] *Faustus*
 1351—2. *Tamburlaine* 1460.
 60 This angry sword should rip thy hateful chest] *Wily* 2107.
 61 And hewed thee smaller than the Lybian sands] *Faustus*
 1657, se Tucker Brookes Udg. af Marlowes *Faustus* p. 216.
 64 To match your daughter with my princely house] *Wily*
 794—5. Jfr. *ovf.* 54.

Pag. 43.

- 72 Oh that my furious force could cleave the earth] *Tam-*
burlaine 139.
 72—74 Jfr. *Span. Trag.* III. 12. 71, 75, 77.
 77 passionate anguish of my raging breast] Jfr. *Span. Trag.*
 2372.
 82 Jfr. *Selimus* 1691. *Lochrine* III 1. 17.
 83 To make the topless Alps a champion field] *Orlando* 1289.
Lochrine 956. *Dido* 1162, *Tamb.* 2372.
 84 To kill untamed monsters with my sword] *Lochrine* III.
 4. 36; I. 1. 238.
 87 undertake them all] *Wily* 1790. *Leir* IV. 5. 21.
 91 Let me entreat your grace upon my knees] *Wily* 2508.
 96 Taint not your princely mind with grief] *Arden* II. 2. 107.
Soliman IV. 1. 89.

Pag. 44.

- 102 ff. Sml. *Span. Trag.* III. 12. 25—39.

104 And Fortune will be thwarting honour still] *Soliman* p. 182. 208. 210.

106 since 'tis done] *Arden* I 587. — Jfr. V. 1. 161.

108 f. Thanks . . . and I no longer live etc.] *Contention* (2. Paginering) 186. Jfr. *Span. Trag.* I. 2. 98—99. *Lochrine* I. 1. 196. *Tamburlaine* 178—79. *Thomas Lord Cromwell* IV. 1. 12. Gl. Spil om *Rich. III* p. 68 (189). *Fair Em* V. 1. 265. *Knack a Knav* p. 536—7. *Edw. I* 757.

110—14 Repliken minder om Kyd.

121 And ere it be long] *Massacre at Paris* 919.

122 f. Kækt Enjambement.

125 Jfr. *Soliman* II. 1. 50 f.

127 go, take him easily up] *Contention* (2. Pag.) 172.

130 underneath the alehouse side] *Contention* (2. Pag.) 139. Maaske skal læses *sign* for *side*.

131 see you wake him not in any case] *Arden* pass.

132 It shall be done, my lord. Come, help to bear him hence] Jfr. *Contention* (2. Pag.) 166.

Pag. 45.

[ACT V Sc. I].

Denne Akt har laant Farve fra den indledende Scene i det gamle Spil om *King Leir*, der som omtalt vel er Kyds.

1—2 ametriske; vel Prosa.

5 he must needs sit out] *Wily* 1240. Ogsaa ndf. i Vers 9, I will not sit out.

14 belike] som omtalt et Yndlingsord hos Forfatteren.

18 upon my dog] *Arden*. II. 2. 75.

24 dare you adventure thus] = Vers 37. *Arden* V. 1. 145.

25 I durst presume] *Span. Trag.* III. 5. 12.

Pag. 46.

31 he whose wife doth show most love to him] *Leir* I. 2. 53.

37 Jfr. ad 24.

41 Then we sit down and let us send for them] *Leir* I. 2. 56; II. 2. 10.

44—5 Jfr. *Leir*. I. 3. 1—3.

69 O monstrous, intolerable presumption] *Arden*. I. 23; III. 6. 22. *Wily* 2131. Shakespeares *Rich. III* I. 4. 279. *May Day* p. 290.

Pag. 47.

71 unseasonable] Jfr. *Leir* 595. *Jocasta* IV. 2. 20. *Rich.* II III. 2. 106.

76 Command your mistress to come to me presently] *Leir* I. 3. 2.

82—84] Jfr. *Wily* 1164.

93 the bridal chamber] *Alph. Emp.* p. 437.

96 I promise thee] = jeg forsikrer dig. Sml. her II. 2. 10, V. 1. 42.

102 a loving piece] = et flinkt Kvindemenneske; *Leir* II. 3. 2.

104 for making a fool of herself and us] = III. 5. 13. *Wily* 1017.

112 I prithee tell unto these headstrong women] *Arden* I 376. *Selimus* 1078.

115 Now list to me] *Span. Trag.* III. 11. 59.

123 A mixture all deformed] *Wily* 2053. *Cornelia* III. 1. 82.

126 Before the great Commander of the world] Et hyppigt forekommende Vers: *Tamburlaine* 913. 1111. *Soliman* II. 2. 33. *Wily* 1991. 2518. *Lochrine* II. 4. 6; IV. 2. 74.

133 To woe of man] *Orlando* 673.

139 Laying our hands under thy feet to tread] *Satiromastix* 604. *Woman in the moon* II. 1. 87. *The Weakest.* *Goss* 86.

Pag. 50.

155—56 Rimet; 2. Linie alexandrinsk.

158 How now, Polidor, in a dump] Se I. 1. 102, jfr. I. 1. 30.

161 Well, since 'tis done, let it go] *Arden.* I. 587, 590.

[EPILOGUE].

Lin. 8—9 Jfr. IV. 2. 58 samt III. 3. 25.

12—16 Lignende Sprogbrug i *Arden* III. 6. 13; IV. 3. 56. *Faustus* 807—9. 961 (Tucker Brookes Udg. p. 208). *Famous Victories* p. 165.

Med sine 1610 Linier, sin tørre Sprogbrug og haarde Versifikation er Stykket dog anseligt ved sin kompetente Bygning og solide Karaktertegning. Alle »Tæmningens« Stadier er fulgt hos Shakespeare, men Stykkets Liv og Bevægelse er forøget. Udvidelsen af Sidehandlinger er kun delvis vellykket, og Rammeverket er vel godt begyndt, men derefter ladt ufuldendt. Hele det

parodiske Element er forsvundet, og kun en halv Snes Linier genoptagne.

Muligt ganske uafhængige Personer kan foretrække den gamle bitre og drøje Farce for W. Shakespeares elegante og pyntede Nyskrivning. Der er jo forskellig Smag, og blot som holbergsk Farce er Th. Kyds Værk mere bastant, og nærmere ved Kilden, de middelalderlige Fabliauer eller Schwänke, som den har benyttet og fortsætter. Det er i al Fald et Værk med Styrke og Rejsning, fra den restaurerede Scenes første Tidsrum. Det fylder kun to Tredjedele af Shakespeares og har en fastere Holdning. —

Af Sammenligningen og Totalindtrykket fremgaar især:

1° Marlowe-Citaterne er meget talrige. De er indlysende parodiske og lægger en speciel Tone over Diktionen. De talrige *Dido*-Citater viser, at Formodningen om dette Stykke er Marlowes, er rigtig.

2° Kyd-Citaterne er lige saa hyppige, men af en flygtig Karakter. De rober, at Stykket er af Thomas Kyd selv. De talrige Paralleler til *Arden of Feversham* rober at Kyd har skrevet dette Stykke. Ogsaa *Leir* er stærkt gentaget.

3° Den uhyre Masse af Allusioner til *A Shrew* i *Wily beguiled* rober at denne Parodis Forfatter har vidst Stykket var af Kyd.

4° *A Shrew* indeholder en Del Paralleler og til Dels vel Parodier paa andre Stykker fra 1589—93.

5° Antallet af Paralleler til *The Contention* (og *Famous Vict.*, og det gl. *Rich. III*) er anseligt. Men ogsaa Shakespeares egen rensede *Henry VI* er citeret. Forfatteren maa vel have set *Henry VI* paa Scenen og læst *The Contention* i Manuskript eller Tryk (?).

Her er et uopklaret Mysterium.

6° Revisionen i *The Shrew* 1623 undgaar Ordlighed med Flid, kaster de marloweske Reminiscenser over Bord. Er vel fra ca. 1596—97, altsaa 3—4 Aar yngre end *A Shrew*.

A
Pleasant Conceited

Historie, called The taming
of a Shrew.

As it was sundry times acted by the
Right honorable the Earle of
Pembrook his seruants.

Printed at London by Peter Shortand
are to be sold by Cutbert Burbie, at his
shop at the Royall Exchange.

1594.

The taming of a Shrew.

Pol. Oh wonderful metamorphosis!

Auel. This is a wonder almost past beleefe.

Feran. This is a token of her true loue to me,
And yet Ile try her further you shall see,
Come hither *Kate* where are thy sisters.

Kate. They be sitting in the bridal chamber.

Feran. Fetch them hither, and if they wil not come,
Bring them perforce and make them come with thee.

Kate. I wil.

Alfon. I promise thee *Ferando* I would haue sworne,
Thy wife would nere haue done so much for thee.

Feran. But you shal see she wil do more then this,
For see where she brings her sisters forth by force.

Enter *Kate* thrusting *Phylema* and *Emelia* before her,
and makes them come vnto their husbands cal.

Kate. See husband, I haue brought them both.

Feran. Tis wel done *Kate*.

Eme. I sure and like a louing peece, your worthy
To haue great praise for this attempt.

Phyle. I for making a foole of her selfe and vs.

Auel. Beshrew thee *Phylema* thou hast
Lost me a hundred pound to night.

For I did lay that thou wouldst first haue come.

Pol. But thou *Emelia* hast lost me a great deale more,

Eme. You might haue kept it better then,
Who bad you lay?

Feran. Now louely *Kate* before their husbands here,
I prethe tel vnto these headstrong women,
What dewy wiues do owe vnto their husbands.

Kate. Then you that liue thus by your pampered wils,
Now list to me, and marke what I shal say,
Th'eternal power that with his only breath,

G

Sh...

The taming of a Shrew.

Shal cause this end and this beginning frame,
Not in time, nor before time, but with time, confusd,
For al the course of yeares, of ages, months,
Of seasons temperate, of dayes and houres,
Are tun'd and stop't by measure of his hand,
The first world was, a forme, without a forme,
A heape confusd, a mixture al deformd,
A gulse of gulses, a body bodiles,
Where al the elements were orderles,
Before the great commander of the world.
The king of kings the glorious God of heauen,
Who in six daies did frame his heauenly worke,
And made al things to stand in perfect course.
Then to his image he did make a man
Olde *Adam*, and from his side a sleepe
A rib was taken, of which the Lord did make
The woe of man so term'd by *Adam* then,
Woman for that, by her came sinne to vs,
And for her sinne was *Adam* doom'd to die,
As *Sara* to her husband, so should we,
Obey them, loue them, keepe and nourish them,
If they by any meanes do want our helpes,
Laying our hands vnder their feet to tread,
If that by that, we might procure their ease,
And for a president Ile first begin,
And lay my hand vnder my husbands feet,
She laies her hand vnder her husbands feet.
Feran. Inough sweet, the wager thou hast won,
And they I am sure cannot deny the same.
Alfon. I *Ferando* the wager thou hast won,
And for to shew thee how I am pleas'd in this,
A hundred pounds I freely giue thee more,
Another dowry for another daughter,
For she is not the same she was before.
Feran.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
 Historisk-filologiske Meddelelser
 (Hist. Filol. Medd. Dan. Vid. Selsk.)

Bind 34 (kr. 62.00)

kr. ø.

1.	TOGEBY, KNUD: Mode, aspect et temps en espagnol. 1953	12.00
2.	JØRGENSEN, PETER: Zum Schleswiger Niederdeutsch. Kritik und Forschung. 1954	15.00
3.	JACOBSEN, ERIC: Die Methamorphosen der Liebe und Friedrich Spees »Trutznachtigall«. Studien zum Fortleben der Antike I. 1954	25.00
4.	IVERSEN, ERIK: Some Ancient Egyptian Paints and Pigments. A Lexicographical Study. 1955	7.00
5.	RUBOW, PAUL V.: Shakespeares Ungdomsstykker. 1955	3.00

Bind 35 (kr. 80.00)

1.	BRØNDUM-NIELSEN, JOHS.: Et gammeldansk Digt om Christi Opstandelse, efter Fragment Stockh. *A 115 (ca. 1325). 1955	20.00
2.	BECH, GUNNAR: Studien über das deutsche verbum infinitum. 1. band. 1955	20.00
3.	BIRKET-SMITH, KAJ: An Ethnological Sketch of Rennell Island. A Polynesian Outlier in Melanesia. 1956	40.00

Bind 36 (kr. 81.00)

1.	TAULI, VALTER: Phonological Tendencies in Estonian. 1956	40.00
2.	SIGER, HALFDAN: From the Third Danish Expedition to Central Asia. Ethnological Field-Research in Chitral, Sikkim, and Assam. Preliminary Report. 1956	10.00
3.	WESTRUP, C. W.: Some Notes on the Roman Slave in Early Times. A Comparative Sociological Study. 1956	4.00
4.	NEUGEBAUER, O.: An Astronomical Almanac for the Year 348/9. (P. Heid. Inv. No. 34). 1956	5.00
5.	HJELMSLEV, LOUIS: Sur l'indépendance de l'épithète. 1956	2.00
6.	BECH, GUNNAR: Studien über das deutsche verbum infinitum. 2. band. 1957	20.00

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
Historisk-filosofiske Meddelelser
(Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selskab.)

Bd. 37

kr. ø.

1. RUBOW, PAUL V.: Troid kan tæmmes (The Taming of a Shrew).
1957 6.00

From Vol. 37, No. 1, 1957 the designation *Historisk-filologiske Meddelelser* is changed into *Historisk-filosofiske Meddelelser*. The numbering of the volumes will continue regardless of the change of name. The publications will besides the subjects treated up till now, include papers on Philosophy, Archaeology, and Art History.

The series *Filosofiske Meddelelser* is discontinued by Vol. 2, No. 6, 1956.

The *Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser* will be discontinued when the current Vol. 4 can be completed. Of Vol. 4 the only part issued so far is No. 1, 1953.

The *Arkæologisk-kunsthistoriske Skrifter* will be discontinued after the publication of Vol. 2, No. 2, which is expected to be finished in 1957.

On direct application to the agent of the Academy: EJNAR MUNKS-GAARD, Publishers, 6 Nørregade, København K, a subscription may be taken out to the series of *Historisk-filosofiske Meddelelser* (comprising automatically *Historisk-filosofiske Skrifter* in 4to).